

NATÁL – MISA LORON NIAN

Tema “misa loron” Natál Na’i nian

Tema Eukaristia ne’e nian ita bele foti husi espresaun “Liafuan halo an ba mane no horik iha ita leet”.

Leitura dahuluk haklaken Maromak ne’ebé to’o ona iha nia Povu nia leet. Nia mak liurai ne’ebé lori dame no salvasaun, hodi fó ba Maromak nia Povu tempu ida ksolok rohan-laek nian. Profeta konvida, atu troka laran-triste ho ksolok no hakilar vitória nian.

Leitura daruak aprezena, planu makso’ik Maromak nian. Nia insiste liuliu katak, atu projetu ne’e bele to’o ba nia pontu aas liu hodi haruka Jezús, “Liafuan” Maromak nian ne’ebé ema sira tenke rona no simu.

Evanjellu dezenvolve tema ne’ebé trasa iha leitura daruak no aprezena “Liafuan” moris Maromak nian, sai ema iha Jezús. Nia hatudu “Liafuan”/Oan nia misaun atu kompleta kriasaun dahuluk, hodi halakon buat hotu ne’ebé opoin ba moris no hodi kria kondisaun sira atu ema foun bele moris, ema ho moris naresin, ema ne’ebé moris ninia relasaun filiál ho Maromak.

LEITURA I – Is 52,7-10

Deutero-Isaías, autór testu ne’e nian, mak profeta ida ne’ebé hala’o nia misaun entre ema sira iha ezíliu Babilónia nian, hodi buka konsola no mantein moris nafatin esperansa iha povu deziludidu no laran-triste nia leet, basá libertasaun la mai lalais. Kapítulu sira ne’ebé rekolle nia mensajen (Is 40-55) hanaran “Livru Konsolasaun nian”.

Testu ohin nian integra iha parte daruak “Livru Konsolasaun nian” (Is 49-55). Iha-ne’ebá, profeta (ne’ebé iha parte dahuluk – Is 40-48 – haklaken povu nia libertasaun no “ézodu foun” ba Rai Promesa nian) ko’alia kona-ba Jerusalém nia rekonstrusaun no restaurasaun. Profeta garante katak Maromak la haluha ninia sidade ne’ebé rahun no sei fila atu halo nia sai sidade nakonu ho vida, hanesan noiva iha loron kaben nian.

MENSAJEN

Ba sidade iha ruína laran, to’o mai manu-ain ne’ebé lori “liafoun di’ak” dame nian (“shalom”: dame, moris-di’ak, armonia, ksolok). Nia haklaken “salvasaun” no Maromak nia ukun. Hotu ona nia terus no opresaun. “Salvasaun” no “Maromak nia ukun” la’o hamutuk: “salvasaun” to’o ona mai tanba Maromak mak sai Liurai. Nia la ukun tuir liurai sira ne’ebé lori Povu iha dalan mate no desgrasa nian; maibé lori salvasaun, katak, inaugura tempu ida dame nian, moris-di’ak nian no ksolok rohan laek.

Mahein ka ronda-na’in sira sidade nian hakilar maibé la’ós hakilar alarme nian, sira hakilar ksolok nian: sira rasik haree Na’i mai ba ninia sidade. Ho Maromak, Jerusalém sei sai filafali sidade furak no iha armonia, nakonu ho ksolok no festa. Poeta konvida fatuk sira sidade ne’ebé rahun atu hananu iha koru, basá makso’ik to’o ona. No rai tomak fó sasin ba nia, mundu tomak haree Maromak nia vitória atu so’i nia Povu.

LEITURA II – Heb 1,1-6

“Surat ba Ebreu sira” mak sermaun ida, liu fali surat ida, iha-ne’ebé autór anónimu ida buka hafanun komunidadade sarani nia fiar, ne’ebé lakon entuziazmu tanba difikuldade sira no doutrina erética ka laloos sira. Surat ne’e dirije ba komunidadade ida ne’ebé maioria ema sarani mai husi judaizmu, utiliza linguajen litúrjika judaika atu apresenta Jezús: Nia mak, fundamentalmente, “amlulik boot” Aliansa Foun nian, Ida-ne’ebé mai atu realiza komuñan definitiva entre Maromak no ema sira.

Testu ne’ebé propoin mai ita nu’udar leitura daruak pertense ba prólogu sermaun nian. Iha prólogu ne’e, pregadór apresenta mai ita vizaun globál ida, orientasaun ida no koordinada fundamentál sira ne’ebé nia dezenvolve iha sermaun tomak nia laran.

MENSAJEN

Leitura daruak halo rezumu kona-ba istória salvasaun nian. Maromak mak sujeitu, protagonista dahuluk buat hotu nian. Maromak ne’ebé hakiak no fó forma ba buat hotu ne’ebé eziste, soi projetu salvasaun ida ba ema; tanba ne’e, mak Nia ko’alia ho liafuan ema nian, halakon distánsia sira, mai hakbesik ema. Iha faze dahuluk, Nia ko’alia liuhusi portavós sira –profeta sira – hodi apresenta ba ema sira ninia proposta salvasaun nian; maibé, iha ita-nia tempu, Nia ko’alia liuhusi nia Oan Mane rasik, hodi halo Nia sal Liafuan kompletu, definitivu, perfeitu, ne’ebé haktuir mai ita dalan salvasaun nian.

Oan Mane ne’e identifika An tomak ho Aman no, hanesan Aman, nia ukun realidade tomak. Nia boot liu anju sira, basá nia mak Aman nia ilas, reproduasaun moris nian no loloos Aman nian. Nune’e ema sira tenke rona Oan/Liafuan, basá nia tatoli ho modu perfeitu proposta salvasaun ne’ebé Aman hakarak hato’o ba ema sira.

EVANGELLU – Jo 1,1-18

Kreda primitiva nafatin uza inu/knananuk sira atu espresa no haklaken nia fiar. Prólogu ba Evanjellu João nian ne’ebé ohin apresenta mai ita mak ezemplu ida inu nian. Ita la iha serteza se João mak halo inu ida-ne’e, ka se autór Evanjellu Dahaat ne’e uza inu sarani ida ne’ebé komunidadade dahuluk João nian koñese, hodi adapta atu bele serve nu’udar prólogu ba testu espesial Evanjellu nu’udar João haktuir. Buat ne’ebé ita iha serteza mak inu/knananuk kristolójiku ne’e to’o mai ita, ho forma profisaun fiar nian, komunidadade João nian ne’ebé haklaken fiar iha Kristu nu’udar Liafuan, ninia orijen rohan-laek, nia hun iha Maormak, ninia influénsia iha mundu no istória, hodi posibilita atu sira ne’ebé simu nia sai “Maromak nia oan sira”. Liña boot sira-ne’e mak evanjelista sei dezenvolve iha ninia obra tomak.

MENSAJEN

Hodi uza espresaun “horiuluk kedas”, João liga ninia Evanjellu ho relatu kriaasaun nian (kf. Gn 1,1), nune’e oferese husi kedas inisiu, xave interpretaasaun nian ba ninia hakerek. Buat ne’ebé nia konta mak Jezús iha relasaun ho obra kriadora Maromak nian: iha Jezús sei akontese intervensaun kriadora definitiva Maromak nian katak fó moris ba ema no ba mundu... Jezús nia atividade, nu’udar Ida-ne’ebé Aman haruka, konsiste iha halo moris ema foun; ninia asaun sei lori to’o rohan obra kriadora ne’ebé Maromak hahú “horiuluk kedas”. João hahú hodi apresenta “Liafuan” (“Lógos”). “Liafuan” – tuir autór Evanjellu Dahaat nian – mak realidade ida molok lalehan no rai, ne’ebé implika tiha ona iha kriaasaun dahuluk. “Liafuan” ne’e apresenta an ho karakteristikas sira ne’ebé “*Livro dos Provérbios*” atribui ba “sabadouria”: pré-ezisténsia (kf. Prov 8,22-24) no kolaboraasaun ho Maromak iha obra kriaasaun nian (kf. Prov 8,24-30). “Liafuan” ne’e la horik de’it ho Maromak no kolabora ho

Maromak, maibé nia mak “Maromak”. Nia identifika an tomak ho Maromak, ho Maromak nia An. No obra kriadora Maromak nian. Hanesan Maromak nia projetu ne’ebé espresa an no komunika an nu’udar “Liafuan”. Maromak hatudu an liuhusi “Liafuan”. “Liafuan” ne’e mak hamoris vida ba ema no ba mundu, hodi halo Maromak nia projetu sai konkretu. “Liafuan” mai hasoru ema sira, foti “isin”, sai ema. João identifika “Liafuan” ho Jezús, “Oan Mane mesak, kmanek no loos tebes”, ne’ebé mai hasoru ema. Iha Nia, “nakonu ho domin no lialoos: ita bele kontempla projetu ideál ema nian, ema ne’ebé Maromak propoin nu’udar modelu, meta finál kriasaun Maromak nian.

“Liafuan” ne’e mai halo nia horik-fatin iha ita leet. Verbu “skênéô” (“harii tenda/takabaluk”), ne’ebé uza iha ne’e, hakarak indika “tenda enkontru nian” ne’ebé iha dalan rai-fuik maran nian, israelita sira monta iha akampamentu nia klaran ka nia sorin, fatin iha ne’ebé Maromak horik iha Povu nia leet (kf. Ex 27,21; 28,43; 29,4...). Agora, “Maromak nia tenda”, fatin iha-ne’ebé nia horik iha ema nia leet, mak ema/Jezús. Sé mak hakarak hasoru Maromak no simu husi Nia moris nakonu (salvasaun), tenke ba hasoru Jezús.

“Liafuan” nia funsaun liga ho binómiu moris/naroman: komunika vida nakonu ba ema; ka ho liafuan seluk, halakan roman atu leno ema nia dalan, hodi halo nia bele hetan moris loos, moris nakonu, livre, totál.

Jezús Kristu hasoru opozisaun ba vida/naroman ne’ebé Nia lori. Iha Evanjellu laran, João haktuir istória konfrontu entre vida/naroman ho sistema injustu no opresór ne’ebé hakarak mantein ema sai prizioneiru egoíзму no salan nia. Rekuza vida/naroman signifika hakarak kontinua la’o iha nakukun laran (iha lia-bosok, moris-atan), independente husi Maromak; signifika lakohi sai ema nakonu, kriasaun loos no kompletu.

Maibé hakohak “Liafuan” implika partisipasaun iha Maromak nia vida. João dehan katak simu “Liafuan” signifika sai “Maromak nia oan”. Ba ida ne’ebé simu Jezús nia hahú relasaun foun ho Maromak, relasaun filiasaun nian: Maromak fó moris nakonu ba ema, hodi oferese ba nia kualidade moris nian ne’ebé habiit ninia an no halo nia buras iha dimensaun ema foun nian, ema perfektu. Ne’e mak kriasaun foun, moris foun, ne’ebé la mai husi isin no raan, maibé husi Maromak.

Nune’e, Jezús nia inkarnasaun signifika, oferta ne’ebé Maromak halo ba umanidade kona-ba vida naresin/kompletu. Iha ema nia fuan iha hakaran boot ba moris nakonu, hanesan projetu orijinál Maromak nian kuda iha ita-nia fuan; maibé, iha realidade, hakaran ida-ne’e dala barak sai frustradu tanba kbiit ne’ebé egoíзму, injustisa, lia-bosok, opresaun (salan) ukun iha ema. Jezús nia obra hotu konsiste iha ne’e: habiit ema ba vida foun, vida nakonu, atu nia bele realiza iha nia an rasik Maromak nia projetu – sai hanesan Aman.